

Hibakusha 597

un spectacle de

Hibakusha (被爆者): terme japonès que significa *persona bombardejada* i amb el qual es designa els supervivents dels bombardejos nuclears civils a les ciutats d'Hiroshima i Nagasaki l'agost del 1945

Hibakusha 597 és la història d'una gran revelació. Dos actrius descobreixen gràcies a un encàrrec teatral, que la història de les seues iaies està directament relacionada amb Elisabeth Eidenbenz i la Maternitat d'Elna. Tot està documentat, amb testimonis reals, cartes, llibres...sembla increïble i és que potser ho és.

Hibakusha 597 es va estrenar el dia 12 de Març al Museu Arqueològic de Castelló dins de l'acte organitzat per Adona't «Mnemòsines, artistes contra l'oblit» en motiu del Dia de la Dona Treballadora.

L'ESPECTACLE

Hibakusha 597, és una gran mentida fonamentada en grans veritats.

Amb aquest espectacle volíem jugar amb el format de «fals documental», molt present en el món audiovisual, i portar-lo al teatre. És a dir, que tant en aparença com en contingut, allò que contàrem pareguera verídica, almenys a l'inici.

L'espectacle doncs, s'articula al voltant d'una gran mentida: les nostres iaies van salvar la vida de 597 xiquets i xiquetes dels camps de refugiats i nosaltres estem ací per contar com ho vam descobrir.

Comencem amb aquesta gran revelació, ho diem directament, sense artifici, com si es tractés d'una conferència. A partir d'aquest moment, i portades aparentment per una sèrie de casualitats, presentem el fets que ens portaran al descobriment d'allò que ningú sabia.

Aquesta mentida finalment ens servirà d'excusa per a l'objectiu final de l'espectacle: donar a conèixer la història de la Maternitat d'Elna i d'Elizabeth Eidenbenz, com a exemple del que tantes altres dones van fer, posant en valor la tasca de les dones que van seguir creient en la vida. Cuidant-se entre elles i posant en primer lloc la vida dels xiquets i xiquetes que naixien enmig del desastre.

El fals documental

El format de fals documental, ens ha permès explicar la història en forma de conferència i de recerca que pas a pas ens descobreix informacions i al mateix temps ens porta noves pistes. I aquesta mateixa característica és el que fa que aquest espectacle es mantinga sempre viu i amb possibilitats d'ampliar-se. És a dir, amb l'excusa d'aquesta recerca, durant l'espectacle descobrim que el pare d'un amic nostre va nàixer durant els bombardejos de Castelló al refugi de la Plaça de les Aules, o que va existir la cova del Bolimini on es va resguardar tot un poble de la guerra. De la mateixa manera, hem vist que aquest format ens permet anar allargant l'espectacle en funció de tot allò que ens ha anat passant una vegada estrenat i ens seguirà passant a mesura que fent funcions. És a dir, considerem *Hibakusha 597* com un espectacle en evolució constant que es construeix i reinventa a mesura que passa el temps i on es poden incorporar noves informacions en funció de què ens va passant a nosaltres, sempre jugant amb aquesta frontera entre la realitat i la ficció.

De la mateixa manera, la nostra intenció no és en cap moment enganyar a l'espectador, però sí comprovar els límits entre realitat i ficció. Què estem disposats a creure? Per què ens ho creiem? Sovint, les ganes de que allò que ens conten siga real, superen l'esperit crític; preferim i ens agrada creure que els que se'ns conta és verídic. Potser perquè a l'escoltar-lo en primera persona ens sentim part de la història i podem dir, jo conec una xica que...o perquè la sensació de revelació que experimentem i que ens toca emocionalment, deixa el nostre jo racional en segon pla, l'anul·la. Siga com siga, volíem comprovar com funcionava això en teatre.

Per què?

Hibakusha 597 va nàixer com un encàrrec per a un acte el dia de la dona treballadora, un acte sobre la memòria històrica i les dones. És a partir d'aquest encàrrec que vàrem començar a reflexionar sobre què era el que volíem explicar, què és el que podíem dir al voltant d'aquest tema. El nostre espectacle, doncs, gira al voltant de dos grans eixos, la memòria històrica i el paper de la dona durant la guerra civil i aquests s'articulen al voltant de la història de la Maternitat d'Elna.

Amb la història de la Maternitat d'Elna el que volem posar de relleu és la importància de les dones en períodes de guerra, de desgràcia. Sabem de sobra quina és la situació de les dones, quin paper han tingut en la història i com les ha tractades la Història.... sempre han sigut la part invisible perquè sempre s'han ocupat de la vessant domèstica, llevat d'alguna excepció on, curiosament, la bogeria sempre estava per allà rondant. Doncs bé, el nostre objectiu en l'espectacle és posar en valor el paper de les dones en els moments més difícils, poder explicar que tot i que el context només empenyia a la misèria i al dolor van existir dones que van sobreviure i van fer sobreviure a molts altres. *Que enmig de la merda, van existir dones que van fer créixer un taronger enmig de l'arena del desert d'Argelers.*

És per això que la història de la maternitat i més concretament la història d'Elisabeth Eidenbenz ens pareixia perfecta per al nostre objectiu.

Al mateix temps, l'espectacle parla de la necessitat de la recuperació de la memòria històrica. Expliquem fets puntuals que van passar (els bombardejos a Castelló, l'existència del refugi de la cova de Bolimini), però també per a nosaltres, la forma de l'espectacle, aquesta espècie de fals documental on la recerca marca els ritmes d'allò que expliquem i on anem descobrint pistes que a poc a poc ens porten a conèixer la nostra pròpia història, la íntima (tot i que siga inventada), és el que defineix el camí que fa tota víctima o tot aquell que ha volgut saber sobre la seua pròpia història. En aquest cas, nosaltres ho disfressem de casualitat, d'un sense voler; com si el destí, el fat, fora qui guia els nostres passos i ens duu a descobrir tot el que va passar per concloure que aquesta és la grandesa de la memòria. Ningú ha de voler escapar-se'n, perquè sempre serà enriquidor saber d'on vénem.

LA MATERNITAT D'ELNA.

Entre el 1939 i el 1944 va existir a Elna, prop de Perpinyà, una maternitat que ajudava i acollia les dones embarassades i a punt de parir dels camps de refugiats d'Argelers, Ribesaltes i Sant Cebrià. Posteriorment, acabada la guerra civil va servir també de refugi a totes les dones víctimes de la Segona Guerra Mundial.

Elisabeth Eidenbenz n'és la fundadora i responsable, ella era una jove suïssa que amb vint-i-pocs anys i esclatada la guerra civil espanyola decideix anar a ajudar. Primer treballa a Burjassot, amb l'ONG «Ajuda Suïssa als xiquets d'Espanya» i després, una vegada acabada la guerra acaba en Elna on funda i dirigeix la maternitat.

En els camps de refugiats, on les condicions de vida eren pèssimes, les probabilitats de mort dels nadons eren del 90%, amb l'existència de la maternitat van aconseguir la supervivència de 597 xiquets i xiquetes durant els 5 anys que va durar. Les dones, quan ja estaven en un estat de gestació avançat passaven a una barraca dins del mateix camp de refugiats, on l'equip de sanitàries de la maternitat s'encarregava de donar-los aliments i oferir unes mínimes condicions higièniques per tal que arribaren fortes al part, quan ja s'acostava el dia les refugiades eren traslladades a la maternitat. Els testimonis de les dones contenen que allò era un paradís enmig de l'infern, amb arbres fruiters, amb llits, amb sabó... les dones parien i estaven a la maternitat un parell de mesos o fins que consideraren que ja estaven recuperades, elles i els seus xiquets, llavors tornaven al camp.

Tota la informació que apareix respecte a la maternitat així com el fragment que llegim de Mercè Domènech, dona que va parir allà, han sigut extrets de «La Maternitat d'Elna» d'Assumpta Montellà.

*Hi havia una mare que no tenia llet i el nen plorava dia i nit de gana. Quan es rendia de tant plorar s'adormia i ella l'escalfava amb el seu cos. (...)
Quan feia sol, l'enterrava a l'arena fins deixar-li només el caparrò. La sorra li feia de manta. Al cap d'uns dies, el nadó va morir de fred i gana. Jo estava embarassada i només de pensar que el meu fill naixeria en aquell infern, ja em desesperava.
Després d'unes setmanes, al barracot d'infermeria del camp, vaig trobar l'Elisabeth Eidenbenz, o més ben dit, ella va trobar-me a mi. Va proposar-me parir en una maternitat que ella regentava, situada a Elna, allà mateix, al Rosselló.
El dia que va néixer el meu fill a la sala de parts de la Maternitat, no vaig poder reprimir les llàgrimes. Tothom es pensava que plorava d'emoció, però només jo sabia que plorava pel nen enterrat a la sorra d'Argelers.*

Mercè Domènech.

Dins de "La Maternitat d'Elna" d'Assumpta Montellà

Ed. Ara llibres Col. Sèrie H

fitxa artística

hibakusha 597

DIRECCIÓ I INTERPRETACIÓ: Laia Porcar i Núria Vizcarro.

TEXT: Núria Vizcarro.

COL·LABORACIONS: Cristina Edo, Avel·lí Flors, Anna Marzà, Borja Ortiz, Emília, Sergi Salvador i Toni Vizcarro.

AGRAÏMENTS: Sàlvia, Bruna, Aitana, Mar, Anna, Sara, Roser, Marta, Elena, Rosa, Clara, Marta, Andrea, Elisa, Yolanda i Antonia.

Fitxa tècnica

- Espai de 4 x 4
- Projector i equip de so.
- 4 pc's o il·luminació bàsica.

DURACIÓ DE L'ESPECTACLE: 30 minuts

PREU DE L'ESPECTACLE: 700€ + IVA (quilometratge apart)

QUI SOM

LA RAVALERA

La Ravalera és una jove productora teatral que es mou a les comarques de Castelló i els seus voltants. Ara per ara, a banda de produir espectacles a espais no convencionals (REFUGI, gener de 2016, HIBAKUSHA 597, Març de 2016) és la creadora de la Fira de Teatre Breu de Castelló. La Fira és un projecte cultural que aposta pel teatre de petit format, també conegut com microteatre, a espais no convencionals. Amb aquest objectiu, vol donar suport als creadors emergents de Castelló i els seus voltants i pretén fer arribar el teatre al públic en general, oferint peces d'una durada màxima de 15 minuts i investigar sobre els mecanismes de la creació i del teatre contemporani.

Laia Porcar Rubio

Llicenciada en Art Dramàtic per L'institut del Teatre de Barcelona, en l'especialitat de teatre de gest i d'objectes. Comença la seua trajectòria al teatre de carrer amb Xarxa Teatre. Ha treballat amb Moreno Bernardi, Andrés Corchero, "Scura Splats", "Insomni Teatre", "Pentinalgat" i al Centre Dramàtic de Vila-real. Ha rebut formació

d'Alfred Casas, Rene Baker i Joan Baixas , Nikolaj Karpov i Maria Smaevich entre d'altres. És fundadora de la companyia Teatre Plegable junt a Anna Dobón, amb l'espectacle de titelles "La Fàbrica de Joguines Defectuoses" i de La Ravalera Teatre on exerceix, d'actriu, creadora i de directora artística de la Fira de Teatre Breu de Castelló, La Ravalera.

Actualment és professora de l'Escola Municipal de Teatre de Castelló.

Núria Vizcarro Boix

Llicenciada en Dramatúrgia i Direcció per l'Institut del Teatre de Barcelona i en Interpretació, opció textual, per l'ESAD València. Guanyadora el 2012 del XVIII Premi Nacional de Teatre "Castelló a Escena" amb l'obra *Teresa*. Ha rebut formació de dramaturgs com Carles Batlle, José Sanchis Sinisterra,

Roland Schimmelpfennig i Enzo Cormann. Els seus textos s'han estrenat en teatres com Teatre Nacional de Catalunya, Teatre Lliure, Sala Beckett de Barcelona, La Seca- Espai Brossa i Teatre Principal de Palma entre d'altres. Com a actriu ha participat en diversos muntatges de companyies com Buits i Nous, Neorural, Pablo Rosal i La Ravalera, entre d'altres. Ha sigut professora d'Interpretació i Dramatúrgia a l'Escola Superior d'Art Dramàtic de les Illes Balears. Actualment imparteix tallers d'escriptura per a diferents entitats.

És fundadora de La Ravalera Teatre on exerceix d'actriu, dramaturga i de directora artística de la Fira de Teatre Breu de Castelló, La Ravalera.

CONTACTE:

laravalerateatre@gmail.com